

INHOUD HANDLEIDING TECHNISCH LEZEN

GROEP 4 LESBOEK 1 EN 2

INLEIDING

- Voorwoord
- Inleiding Actief Leren Lezen
- Inleiding Technisch Lezen groep 4
- Overzicht aangeboden lesstof

ALGEMENE INSTRUCTIE

- Opbouw van een les
- Differentiëren
- Tips bij leesproblemen
- Algemene instructie van een les

INSTRUCTIE PER LES

- Instructie per les

TOETSEN

- Instructie toetsen
- Kopieerbladen toetsen (plus scorebladen)

HERHALINGSLESSEN

- Teksten herhalingslessen met moeilijkheid vetgedrukt

MR052101

© Kluitman Educatief B.V.

Omslag: Petra Gerritsen

Alle rechten voorbehouden, inclusief het recht van reproductie
in zijn geheel of in gedeelten, in welke vorm dan ook.

www.actieflerenlezen.nl

Voorwoord

Actief Leren Lezen is een leesmethode voor groep 3 en 4. De methode is ontstaan vanuit de praktijk van het leesonderwijs. Het initiatief voor de leesmethode is genomen door leerkrachten die behoefte hadden aan een methode waarmee leerlingen op een eenvoudige manier leren lezen, zonder afleiding.

Eenvoud en leesplezier

Bij Actief Leren Lezen draait het om eenvoud en leesplezier. De lesboeken zien er misschien op het eerste gezicht 'saai' uit doordat er weinig plaatjes in staan, maar dat zijn ze helemaal niet. Het draait om de teksten. Die zijn allemaal de moeite waard om te lezen. Ze zijn grappig, spannend, interessant of verbazend. Zo is leren lezen echt leuk!

TABBLAD

INLEIDING

Inleiding Actief Leren Lezen

Doel

Het doel van de methode Actief Leren Lezen (ALL) is dat leerlingen met begrip en plezier goed technisch en begrijpend kunnen lezen. De lessen zijn ontwikkeld aan de hand van de leerdoelen die de leerlingen aan het eind van een schooljaar dienen te beheersen.

Missie

We vinden het heel belangrijk dat kinderen ontdekken hoeveel plezier je aan lezen kunt beleven. Onze missie is dat kinderen in alle rust leren lezen en dat er een wereld voor hen opengaat. Een wereld van woorden, zinnen, verhalen en vooral heel veel leesplezier!

Actief Leren Lezen groep 4

De methode voor groep 4 bestaat uit de modules Begrijpend Lezen (BL) en Technisch Lezen (TL), en een Doeboek met verwerkingsopdrachten Begrijpend en Technisch Lezen.

Het is belangrijk om in groep 4 elke dag minstens 60 minuten aan lezen te besteden. Daarom raden wij aan om behalve de lesboeken Technisch Lezen ook Begrijpend Lezen, het Doeboek en de Boekenkast van Actief Leren Lezen te gebruiken. Zie voor meer informatie hierover de alinea's verderop in dit hoofdstuk.

Technisch Lezen

De module Technisch Lezen bestaat uit 2 lesboeken met in totaal 74 lessen, waarin nieuwe leesmoelijkheden worden behandeld. Hiermee kunnen twee lessen per week gegeven worden.

Technisch Lezen groep 4 sluit aan bij Actief Leren Lezen van groep 3. Dat betekent dat de moeilijkheden die in groep 3 aan bod zijn gekomen, niet meer als moeilijkheid worden behandeld in de lesboeken voor groep 4. Het is daarom de bedoeling dat alle lessen Technisch Lezen van groep 3 behandeld zijn voordat de leerlingen beginnen met Technisch Lezen groep 4.

Begrijpend Lezen

Het is belangrijk dat de leerlingen naast het technisch lezen ook vaardig worden in het begrijpen van verhalende, informatieve en andersoortige teksten. Met een goed leesbegrip halen ze meer plezier uit zinnen en teksten. Dit is niet alleen goed voor de ontwikkeling van het technisch lezen, maar ook van het begrip bij vakken zoals rekenen en wereldoriëntatie.

De lessen Technisch Lezen kunnen daarom het best worden gecombineerd met de lessen Begrijpend Lezen van Actief Leren Lezen. Deze lessen worden op andere dagen dan de Technisch Lezen-lessen gegeven. Er zijn 41 lessen Begrijpend Lezen. Deze kunnen een- of tweemaal per week gegeven worden. Wij raden aan vanaf het begin van het schooljaar tweemaal per week Begrijpend Lezen te doen als er aansluitend met een andere methode Begrijpend Lezen wordt gewerkt. Zo niet, dan is eenmaal Begrijpend Lezen per week voldoende.

>> VERVOLG >> >>

Doeboek

In het Doeboek voor groep 4 zijn 44 verwerkingsopdrachten opgenomen. Meer dan de helft hiervan kan zelfstandig door de leerlingen gedaan worden, in een volgorde naar keuze. Het doel van de opdrachten is dat leerlingen met plezier en begrip lezen en spelen met teksten. Het Doeboek wordt één keer per week gebruikt.

Boekenkast

Vrij lezen is heel belangrijk in groep 4. Bij Actief Leren Lezen hoort dan ook een boekenkast met boeken op verschillende AVI-niveaus en over verschillende onderwerpen, zodat er voor alle leerlingen uit de groep passende leesboeken te vinden zijn. Bij deze boeken zijn mondelinge en schriftelijke vragen gemaakt, waardoor leerlingen leren om goed na te denken over de inhoud van een boek.

Boekpromotie

Wij raden aan om naast deze lessen ook tijd in te roosteren voor boekpromotie, waarin leerlingen over een boek vertellen dat ze hebben gelezen, of een tekst (bijvoorbeeld een gedicht) voorlezen die ze ergens hebben gevonden. Dit draagt bij aan de leesmotivatie, waardoor leerlingen met meer plezier lezen.

Inleiding Technisch Lezen groep 4

De planning

Meteen aan het begin van groep 4 kan worden gestart met de lessen Technisch Lezen van Actief Leren Lezen (ALL) voor groep 4. Omdat de lessen aansluiten bij de lessen van groep 3, is het wel de bedoeling dat alle leesmoeilijkheden die hierin aan bod komen, zijn behandeld. Als dit niet het geval is, worden eerst de lessen van groep 3 afgemaakt.

Voor het Technisch Lezen (TL) worden er 2 lessen per week ingeroosterd. Daarnaast is het de bedoeling dat er minimaal 1 les Begrijpend Lezen (BL) per week wordt gegeven, en 1 les uit het Doeboek. Elke week wordt er ook lestijd ingeroosterd voor vrij lezen, boekpromotie en het afmaken van de lessen van Begrijpend Lezen of het Doeboek. Zie voor meer informatie hierover het hoofdstuk 'Inleiding Actief Leren Lezen'.

Alle lessen duren 60 minuten. Afhankelijk van het rooster en de concentratie van de groep kan dit over één of twee lesmomenten worden verdeeld. In totaal bestaat ALL voor groep 4 dus uit 5 keer per week een uur. Het is de bedoeling dat er elke dag een uur aan lezen wordt besteed. Ofwel aan de lesboeken Technisch en Begrijpend Lezen, ofwel aan het eigen leesboek, ofwel aan het (af)maken van opdrachten uit het werkboek BL of het Doeboek.

Doel

Het doel van het onderdeel Technisch Lezen is dat de leerlingen aan het eind van groep 4 alle leesmoeilijkheden beheersen die ze vanaf AVI-M4 tot en met AVI-E4 tegenkomen, en dat ze met begrip en plezier lezen. Hierbij ligt de nadruk op: eerst goed, dan pas snel.

De lessen

Bij het behandelen van de leesmoeilijkheden zijn inoefening en herhaling heel belangrijk. Naast verhalen zijn er ook informatieve teksten, raadsels, brieven, krantenartikelen, toneelteksten en meer andersoortige teksten opgenomen.

Tijdens het aanbieden van de teksten bij de technisch leeslessen worden altijd vragen gesteld om er zeker van te zijn dat de leerlingen de aangeboden tekst ook begrijpen. Deze handleiding bevat daarom vragen bij de teksten, zodat in de groep over de inhoud van de tekst gepraat kan worden. Technisch lezen en begrijpend lezen zijn dus met elkaar verweven.

Elke les bestaat uit een aantal delen:

- Linksboven in het lesboek staan gele blokken met woordtorentjes; hiermee worden de leesmoeilijkheden ingeoeffend.
- Op de rechterpagina staat in het groen de tekst die bij de les hoort en waarmee de woorden uit de gele blokken worden geoefend in een betekenisvolle context.
- Onder de gele blokken op de linkerpagina staan in het roze woordrijen met woorden waarmee de leesmoeilijkheid van die les wordt herhaald.

Hierdoor is overzichtelijk waar alles te vinden is, en kan tijdens momenten van differentiatie eenvoudig aangegeven worden welke leerlingen kunnen oefenen met de verschillende onderdelen.

>> VERVOLG >> >>

Toetsen

In deze handleiding zijn vijf toetsen opgenomen, die te vinden zijn achter het tabblad 'Toetsen'.

Hierdoor kan de voortgang van de leerling vijf keer per schooljaar getoetst worden.

De toetsen volgen na les 20, 35, 50, 65 en nadat alle moeilijkheden uit beide lesboeken behandeld zijn.

Tot slot

Begrijpen wat je leest, leidt tot meer leesplezier, en ook tot meer succes in de verdere schoolcarrière. Tekstbegrip is dus altijd belangrijk. Vraag daarom bij de lessen Technisch Lezen, maar ook bij alle andere vakken, voortdurend na of de leerlingen wel begrijpen wat ze lezen. Alle energie die je hierin steekt krijg je dubbel en dwars uitbetaald.

Overzicht aangeboden lesstof – Lesboek 1

Pagina	Les	Titel van de les	Leesmoeilijkheid
6-7	1	De dierentuin	concrete drielettergrepige woorden
8-9	2	De meneer	tweelettergrepige woorden beginnend met een onbeklemtoonde lettergreep
10-11	3	Lekkere	drielettergrepige woorden eindigend op een stomme e
12-13	4	Onderweg	abstracte drielettergrepige woorden
14-15	5	Het stelletje	drielettergrepige verkleinwoorden eindigend op -etje
16-17	6	n.v.t.	herhalen van leesmoeilijkheden uit voorgaande lessen
18-19	7	De theesoort	twee- en drielettergrepige woorden met -th-
20-21	8	Het wrattenzwijn	twee- en drielettergrepige woorden met -wr-
22-23	9	De verjaardag	drielettergrepige woorden met be-, ge- en ver-
24-25	10	De hagedis	drielettergrepige woorden met een stomme e aan het eind van de tweede lettergreep
26-27	11	De aardappel	drielettergrepige woorden eindigend op -el
28-29	12	n.v.t.	herhalen van leesmoeilijkheden uit voorgaande lessen
30-31	13	De handboeien	drielettergrepige woorden met -oei-
32-33	14	De vogelkooi	drielettergrepige woorden met -ooi-
34-35	15	De papegaai	drielettergrepige woorden met -aai-
36-37	16	Ontbijten	twee- en drielettergrepige woorden beginnend met ont-
38-39	17	Liggend	tweelettergrepige woorden eindigend op -end
40-41	18	n.v.t.	herhalen van leesmoeilijkheden uit voorgaande lessen
42-43	19	Feestende	drielettergrepige woorden eindigend op -ende
44-45	20	Verrassend	drielettergrepige woorden eindigend op -end
46-47	21	Geoefend	twee- en drielettergrepige woorden beginnend met ge- en be- waarop een klinker volgt
48-49	22	Grappige	drielettergrepige woorden eindigend op -ige
50-51	23	Gezellig	drielettergrepige woorden eindigend op -ig
52-53	24	n.v.t.	herhalen van leesmoeilijkheden uit voorgaande lessen
54-55	25	Heerlijke	drielettergrepige woorden eindigend op -lijke
56-57	26	Gevaarlijk	drielettergrepige woorden eindigend op -lijk
58-59	27	De beloning	drielettergrepige woorden eindigend op -ing
60-61	28	De dino	twee- en drielettergrepige woorden met een i die als ie klinkt
62-63	29	Rekenen	drielettergrepige woorden eindigend op het onbeklemtoonde -enen
64-65	30	n.v.t.	herhalen van leesmoeilijkheden uit voorgaande lessen

>> VERVOLG >>>

Pagina	Les	Titel van de les	Leesmoeilijkheid
66-67	31	De kinderen	drielettergrepige woorden eindigend op het onbeklemtoonde -eren
68-69	32	Hagelen	drielettergrepige woorden eindigend op het onbeklemtoonde -elen
70-71	33	De Waddenzee	drielettergrepige woorden eindigend op -ee
72-73	34	De ijsschots	tweelettergrepige woorden met -sch- aan het begin van de tweede lettergreep
74-75	35	De actie	tweelettergrepige woorden eindigend op -tie
76-77	36	n.v.t	herhalen van leesmoelijkheden uit voorgaande lessen

Overzicht aangeboden lesstof – Lesboek 2

Pagina	Les	Titel van de les	Leesmoeilijkheid
4-5	37	Lacherig	drielettergrepige woorden eindigend op -erig
6-7	38	Griezelig	drielettergrepige woorden eindigend op -elig
8-9	39	Vriendelijk	drielettergrepige woorden eindigend op -elijk
10-11	40	De tekening	drielettergrepige woorden eindigend op -ening
12-13	41	De wandeling	drielettergrepige woorden eindigend op -eling of -ering
14-15	42	n.v.t.	herhalen van leesmoeilijkheden uit voorgaande lessen
16-17	43	Grappigste	drielettergrepige woorden eindigend op -ste
18-19	44	Het weekend	hoogfrequente leenwoorden rondom het thema sport
20-21	45	De aardappelkroket	concrete meerlettergrepige woorden
22-23	46	De kampeerspullen	concrete meerlettergrepige woorden
24-25	47	De gevangenis	meerlettergrepige woorden beginnend met ge-, be- of ver-
26-27	48	n.v.t.	herhalen van leesmoeilijkheden uit voorgaande lessen
28-29	49	Beantwoorden	meerlettergrepige woorden beginnend met ge- en be- waarna een klinker volgt
30-31	50	De website	hoogfrequente leenwoorden rondom het thema online
32-33	51	Het ongelukje	drie- en meerlettergrepige woorden beginnend met on- waarna -ge-, -be- of -ver- volgt
34-35	52	Aangebrand	drie- en meerlettergrepige woorden beginnend met aan- waarna -ge-, -be- of -ver- volgt
36-37	53	Ingebeeld	drie- en meerlettergrepige woorden beginnend met in- waarna -ge-, -be- of -ver- volgt
38-39	54	n.v.t.	herhalen van leesmoeilijkheden uit voorgaande lessen
40-41	55	Supergrappig	meerlettergrepige woorden eindigend op -ig of -ige
42-43	56	Avontuurlijk	meerlettergrepige woorden eindigend op -lijk of -lijke
44-45	57	De samenwerking	meerlettergrepige woorden eindigend op -ing
46-47	58	De vakantie	drie- en meerlettergrepige woorden eindigend op -tie
48-49	59	De sinaasappelen	meerlettergrepige woorden eindigend op -eren, -enen of -elen
50-51	60	n.v.t.	herhalen van leesmoeilijkheden uit voorgaande lessen

Pagina	Les	Titel van de les	Leesmoeilijkheid
52-53	61	Besmettelijk	meerlettergrepige woorden eindigend op -elijk
54-55	62	De herinnering	meerlettergrepige woorden eindigend op -ering, -ening of -eling
56-57	63	De geschiedenis	drie- en meerlettergrepige woorden met -sch-
58-59	64	's Avonds	woorden met een apostof (')
60-61	65	Uitnodigen	meerlettergrepige woorden eindigend op -igen
62-63	66	n.v.t.	herhalen van leesmoelijkheden uit voorgaande lessen
64-65	67	De boerderijen	meerlettergrepige woorden eindigend op -ijen
66-67	68	Allermooiste	meerlettergrepige woorden eindigend op -ste
68-69	69	De microscoop	drie- en meerlettergrepige woorden met de c als k
70-71	70	De concentratie	drie- en meerlettergrepige woorden met de c als s en de c als k
72-73	71	De pyjama	woorden met de y die niet aan het begin en niet aan het eind van het woord staat
74-75	72	n.v.t.	herhalen van leesmoelijkheden uit voorgaande lessen
76-77	73	Het museum	hoogfrequente leenwoorden rondom het thema op stap
78-79	74	De chocola	woorden met de ch als sj

TABBLAD

ALGEMENE INSTRUCTIE

Opbouw van een les

Planning

Elke les duurt 60 minuten. Deze 60 minuten kunnen eventueel worden opgedeeld in meerdere lesmomenten.

De rol van de leerkracht

Deze methode verwacht een actieve rol van de leerkracht om de optimale aandacht en betrokkenheid van de leerlingen te verkrijgen. Voorwaarden hierbij zijn:

- rustige omgeving / geen afleiding vóór in de klas;
- tafels leeg tijdens de instructie;
- gezichten naar de leerkracht;
- eventueel stoelen draaien.

De lessen

In elke les staat één leesmoelijkheid centraal. Een les bestaat uit een aantal onderdelen: woordtorentjes, een tekst en woordrijen.

Woordtorentjes

In de bovenste gele blokken op de linkerpagina staan woordtorentjes, waarin de woorden die bij de les horen zijn opgedeeld in woorddelen. De woordtorentjes bevatten woorden die ook in de tekst op de rechterpagina gelezen zullen worden, waardoor deze alvast kunnen worden geoefend.

Tekst

Op de rechterpagina staat telkens een tekst waarin de woorden voorkomen die ook in de woordtorentjes staan. In de tekst kan de leesmoelijkheid van die les dus goed geoefend worden.

Er is gevarieerd in tekstsoort en -vorm om de leerlingen met zo veel mogelijk verschillende tekstsoorten kennis te laten maken. Behalve verhalen zijn er dus ook krantenartikelen, informatieve teksten, recepten, toneelteksten, gedichten en moppen opgenomen.

De teksten lopen op in moeilijkheidsgraad en sluiten aan bij de belevingswereld van de leerlingen.

Woordrijen

In de roze blokken onder de woordtorentjes op de linkerpagina zijn de woordrijen te vinden. Hierin zijn woorden opgenomen die dezelfde leesmoelijkheid bevatten maar die niet in de tekst voorkomen. De woordrijen zijn dus bedoeld als extra oefenmateriaal. De woordrijen worden klassikaal gelezen nadat de woordtorentjes en de tekst behandeld zijn. Door het lezen van de woordrijen worden de leesmoelijkheden geautomatiseerd en gaat de leessnelheid omhoog. Het uitgangspunt blijft echter altijd: eerst goed, dan pas snel.

Herhalingslessen

Elke zesde les is een herhalingsles. De linkerpagina van de herhalingsles bestaat uit woordrijen waarin de leesmoelijkheden van de vijf voorgaande lessen herhaald worden.

Op de rechterpagina staat een herhalingsverhaal waarin de moeilijkheden van de vijf voorgaande lessen terugkomen.

Voor de leerlingen die nog moeite hebben met de aangeboden moeilijkheden, is het verhaal opgenomen als kopieerblad met de moeilijkheid vetgedrukt. Tijdens de les met het herhalingsverhaal is er tijd voor de leerkracht om aan de instructietafel te werken en rond te lopen voor extra instructie.

Toetsen

Na les 20, 35, 50 en 65 kan er getoetst worden om de voortgang van de leerlingen zichtbaar te maken. De toetsen staan op kopieerbladen in deze handleiding. Zie voor meer informatie hierover het hoofdstuk 'Instructie toetsen'.

Differentiëren

Het is de bedoeling dat de leerkracht iedere leerling elke dag even hoort lezen, om te kunnen aansluiten bij zijn of haar instructiebehoeften.

Tijdens de les is er gelegenheid om leerlingen te helpen aan de instructietafel. De planning hiervan is te vinden in de instructie van de lessen.

Leerlingen die nog niet op niveau zijn

De leerlingen die nog niet op het niveau van de betreffende les zijn, doen wel mee met de klassikale instructie voor de technisch leeslessen. Daarna komen ze als eerste aan de instructietafel, individueel of in kleine groepjes. Deze leerlingen hebben instructie nodig over de leesmoelijkheden die zij nog niet beheersen, maar die wel al eerder zijn behandeld. Dit kan door de betreffende leesmoelijkheden te herhalen met behulp van woorden uit gele woordtorentjes, de roze woordrijen of de verhalen in de groene blokken, afhankelijk van wat er niet wordt beheerst.

Als de woorden in de woordtorentjes van een les wel goed gelezen worden, moet er vooral geoefend worden met de verhalen en de woordrijen, maar niet op tempo. Door het herhaald oefenen zal de leerling de leesmoelijkheid gaan automatiseren.

Ook de woordrijen en verhalen in de herhalingslessen kunnen hiervoor worden gebruikt. Indien nodig voor een bepaalde leerling moet ook het materiaal van groep 3 gebruikt worden.

Als het probleem van een leerling niet te maken heeft met een bepaalde moeilijkheid, maar juist met een specifiek leesprobleem, dan moet daaraan gewerkt worden. Maak hiervoor gebruik van de tips bij leesproblemen, zie p. 5.

Bij het begeleiden van deze leerlingen is het belangrijk om steeds terug te gaan naar het probleem en vandaaruit verder op te bouwen. Zo voorkom je dat een leerling hiaten krijgt. Als het probleem is opgelost, zal de leerling daarna mogelijk een inhaalslag maken en op het niveau van de rest van de groep komen.

Leerlingen die al verder zijn

De leerlingen die al verder zijn dan de aangeboden instructie hoeven niet mee te doen met de klassikale instructie. Ze kunnen het grootste deel van de tijd zelfstandig werken. Terwijl de andere leerlingen in hun leesboek lezen kan de leerkracht hen apart nemen aan de instructietafel (individueel of met een groepje) om hun een korte instructie te geven over de leesmoelijkheden van de nieuwe lessen waar ze aan toe zijn. Omdat deze leerlingen het lezen makkelijk oppikken, is een korte instructie meestal voldoende. Deze leerlingen gaan dus ook steeds verder in het lesboek. Het tempo waarin ze dit doen, kan de leerkracht laten afhangen van de betreffende leerlingen. Als het lezen heel makkelijk gaat, kunnen ze met meer dan één les per keer vooruitgaan. De leerkracht controleert wel steeds of de leerlingen vloeiend blijven lezen en ook de laatste aangeboden leesmoelijkheden hebben geautomatiseerd voordat ze verdergaan in het lesboek.

Leerlingen die op niveau zijn

Het is goed om de leerlingen die op het niveau van de lessen zijn ook minimaal eenmaal per week in een groepje aan de instructietafel te nemen om samen het verhaal van de betreffende les te lezen of extra te oefenen. Op die manier houdt de leerkracht goed zicht op de vorderingen en instructiebehoeften van alle leerlingen.